

Vlaams
Parlement

ingediend op **665** (2015-2016) – Nr. 2
10 maart 2016 (2015-2016)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Hilde Crevits

over krijtlijnen voor een hervorming
van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Axel Ronse, Willy Segers, Ann Soete, Manuela Van Werde;

Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

665 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president, Vlaams minister van Onderwijs	4
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	9
2.1. Tussenkoms van Jo De Ro	9
2.2. Tussenkoms van Steve Vandenberghe.....	11
2.3. Tussenkoms van Kathleen Krekels	12
2.4. Tussenkoms van Katrien Schryvers	13
2.5. Tussenkoms van Kathleen Helsen	13
3. Repliek van minister Hilde Crevits	17
Gebruikte afkortingen	19
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Onderwijs hield op 25 februari 2016 een gedachtewisseling met minister Hilde Crevits over de nota van de Vlaamse Regering over krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen.

De presentatie van minister Hilde Crevits kan geraadpleegd worden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

1. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president, Vlaams minister van Onderwijs

Situering

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat de hervorming van de leerlingenbegeleiding in verschillende fora en documenten werd aangekondigd. Het regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2014, nr. 31/1) schetst de contouren van de hervorming van de leerlingenbegeleiding. De beleidsnota's 2014-2019 Onderwijs (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 133/1) en Welzijn (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 125/1) onderstrepen het belang van afstemming tussen beide beleidsdomeinen. In het masterplan secundair onderwijs werd een audit over de leerlingenbegeleiding aangekondigd. Deze audit is intussen afgerond.

Enkele doelstellingen uit het masterplan secundair onderwijs hebben ook betrekking op het optimaliseren van de leerlingenbegeleiding, zoals het verbeteren van het integraal zorgbeleid van de school, leerlingen en ouders keuzevaardiger maken, het verhogen van het welbevinden, de betrokkenheid en de motivatie van leerlingen enzovoort.

Kern van de hervorming

De kern van de hervorming van de leerlingenbegeleiding is het scherpstellen van de rollen en taken van alle onderscheiden actoren: leerling, ouders, school, CLB, pedagogische begeleidingsdiensten, hulpverlening, en dit zowel voor het basis- als het secundair onderwijs, voor het gewoon en het buitengewoon onderwijs, en voor de leertijd.

Men baseert zich op de aanbevelingen van de audit, dit om de leerlingenbegeleiding te optimaliseren en de CLB's effectiever en efficiënter te organiseren.

Vaak wordt gezegd dat het grootste probleem met het huidige decreet op de CLB's vooral de titel is: deze wekt immers de indruk dat dit decreet net niet van toepassing is op de andere actoren. Daarom wordt in de krijtlijnennota consequent over leerlingenbegeleiding als geheel gesproken: én school én pedagogische begeleiding én CLB én hulpverlening.

Hoe hervormen?

Men vertrekt vanuit de audit, waarin aanbevelingen staan opgenomen voor het optimaliseren van de leerlingenbegeleiding en het effectiever en efficiënter organiseren van de CLB's.

Via verschillende fora werd input verzameld voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding: werkbezoeken, denkgroepen voor de begeleidingsdomeinen psychosociaal functioneren en onderwijsloopbaanbegeleiding, denkoefeningen binnen de commissie leerlingenbegeleiding van de Vlaamse Onderwijsraad en adviezen van de Vlor, een brainstorm tijdens een CLB-directiedag. Verder waren er de Onderwijsspiegels van de onderwijsinspectie en standpunten van de Vlaamse Scholierenkoepel en andere stakeholders.

De hervorming van de leerlingenbegeleiding houdt verband met ontwikkelingen in andere dossiers: de uitvoering van het masterplan secundair onderwijs en de modernisering van het secundair onderwijs, de uitbouw van het duaal leren, de herziening van het gon en het ion, de uitwerking van de structurele waarborgregeling in het kader van het M-decreet, het actieplan 'Samen tegen schooluitval', de oriënteringsproeven en de toelatingsproeven, de ontwikkelingen binnen de preventieve gezinsondersteuning/gezondheidszorg en de integrale jeugdhulp, radicalisering enzovoort.

Men zal er over waken dat de hervorming van de leerlingenbegeleiding spoort met de verdere uitrol van deze dossiers.

Basisprincipe en definitie

Uitgangspunt is dat elke leerling recht heeft op kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding. Hieronder wordt een leerlingenbegeleiding verstaan die steeds vertrekt vanuit het functioneren van de leerling op school en bijdraagt tot het functioneren in de schoolse en maatschappelijke context. Er worden daarbij drie doelen gesteld: de totale ontwikkeling van de leerling, het verhogen van de gekwalificeerde uitstroom en het realiseren van gelijke onderwijskansen.

De focus ligt op het welbevinden van alle leerlingen, nu en in de toekomst. Het gaat om het geheel van preventieve en curatieve acties op het vlak van onderwijsloopbaanbegeleiding, leren en studeren, psychosociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg. De begeleiding richt zich op een van deze vier domeinen of op een combinatie ervan.

Krijtlijnen voor leerlingenbegeleiding

Op basis van de audit is er geen evidentie te vinden voor één ideaalmodel van leerlingenbegeleiding.

De audit bevat wel tien ingrediënten voor een goed model: actoren binnen de leerlingenbegeleiding, begeleidingsdomeinen en taken, samenwerking en communicatie met leerlingen en ouders, samenwerking tussen scholen, CLB en PBD, de draaischijffunctie van het CLB en de samenwerking met buitenschoolse hulpverlening, verhouding vraag en aanbod, verhouding preventieve en curatieve werking, aandacht voor specifieke doelgroepen, deontologie, en realiseren van interne kwaliteitszorg.

Vanuit deze ingrediënten werd de nota van de Vlaamse Regering rond tien krijtlijnen opgebouwd.

Krijtlijn 1: Zorgcontinuüm en handelingsgericht werken

Leerlingenbegeleiding verloopt via een zorgcontinuüm waarbij de mate van individualisering van zorg verhoogt naarmate de nood aan begeleiding toeneemt. Men definieert de verschillende fasen in het continuüm conform het M-decreet. Elke school is samen met het CLB verantwoordelijk voor de uitrol van het zorgcontinuüm.

Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding vertrekt steeds vanuit een handelingsgericht kader, waarbij de zeven uitgangspunten van handelingsgericht werken voorop gesteld worden:

- de onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal: wat heeft de leerling nodig om een bepaald doel te bereiken?
- werken vanuit een referentiekader waarbij afstemming en uitwisseling tussen het kind en zijn omgeving belangrijk is;

- de leraar staat centraal, de leraar doet ertoe en maakt het verschil;
- positieve aspecten van de leerlingen worden benadrukt en naar voor geschoven;
- constructieve samenwerking met alle actoren (leraren, leerling, ouders en zorgteam);
- er worden doelen vooropgesteld;
- de werkwijze is systematisch en transparant.

Krijtlijn 2: Actoren binnen de leerlingenbegeleiding

Doel van de hervorming is het scherpstellen van de rollen en verantwoordelijkheden binnen de leerlingenbegeleiding. Leerlingenbegeleiding is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leerlingen, ouders, de school, het CLB, de PBD en welzijnsactoren.

Leerlingen en ouders staan centraal en zijn een volwaardige partner binnen de leerlingenbegeleiding. De school geeft via hun zorgvisie en het zorgbeleid een invulling aan de leerlingenbegeleiding op schoolniveau.

Men bekijkt of men het voeren van een zorgbeleid als een erkenningsvoorwaarde kan formuleren voor scholen. Vandaag is het voeren van een zorgbeleid geen erkennings- of subsidiëeringsvoorwaarde voor scholen. De inspectie kan er bijgevolg enkel beschrijvend over rapporteren, maar geen advies over uitbrengen. Het is de bedoeling dat elke school een zorgverantwoordelijke heeft.

Het CLB ondersteunt de school via consultatieve leerlingenbegeleiding en werkt multidisciplinair. Bij consultatieve leerlingenbegeleiding gaan leerkracht en CLB'er in gesprek om samen uit te zoeken wat kan werken voor een problematiek die een leerkracht signaleert. Uit de audit komen verschillende werkpunten naar boven om de organisatie van de CLB's te optimaliseren.

De pedagogische begeleidingsdienst ondersteunt de scholen zoals omschreven in het Kwaliteitsdecreet. De PBD ondersteunt de school bij het uitwerken en uitvoeren van een zorgvisie/zorgbeleid. De PBD heeft ook een makelaarsfunctie. Dat betekent dat als begeleidingsdiensten vaststellen dat er een bepaald type expertise noodzakelijk is, die ze zelf niet in huis hebben, ze moeten kunnen terugvallen op een goed uitgebouwd kennisnetwerk.

Krijtlijn 3: Begeleidingsdomeinen en taken

Men kiest ervoor om de vier begeleidingsdomeinen ook in de toekomstige leerlingenbegeleiding te behouden: leren en studeren, schoolloopbaanbegeleiding, psychosociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg.

Men verduidelijkt de verantwoordelijkheid en de rollen van elke actor binnen elk begeleidingsdomein. De leerlingenbegeleiding van de school moet minstens een basisaanbod doen in elk domein. Scholen concretiseren hun taken in een goed uitgewerkt zorgbeleid.

Met het oog op de gelijke behandeling van elke leerling en de gelijkgerichtheid van leerlingenbegeleiding in Vlaanderen, is het belangrijk om per begeleidingsdomein ook een duidelijke rolverdeling te bepalen tussen school, CLB, PBD en externe hulpverlening. Deze rolverdeling kan verschillend zijn naargelang het begeleidingsdomein en biedt binnen elk begeleidingsdomein – rekening houdend met de context – ook ruimte voor differentiatie.

In overleg met de betrokken actoren zal men de concrete rolverdeling bepalen.

Krijtlijn 4: Samenwerking en communicatie

Leerlingenbegeleiding is een verantwoordelijkheid van alle actoren: leerlingen, ouders, school, CLB, PBD en welzijnsactoren. Een goede samenwerking en communicatie tussen al deze actoren is cruciaal.

CLB's functioneren best zo dicht mogelijk bij de scholen, maar moeten tegelijk ook onafhankelijk van de scholen functioneren. Het is belangrijk dat de werking van de CLB's zichtbaar, vlot toegankelijk en laagdrempelig is.

Zo zou het CLB de bestaande permanentiemomenten kunnen uitbreiden naar alle voorziene vakantieperiodes. Deze permanenties legt het CLB vast in overleg met de school. Verder is het aangewezen dat de CLB's beschikbare momenten voorzien voor en na de werkuren van ouders. Deze momenten zouden onder meer kunnen dienen om concrete afspraken te laten plaatsvinden en voor onthaal en eventuele vraagverheldering. De concrete afspraken hieromtrent worden ook binnen de school duidelijk gecommuniceerd.

De samenwerking tussen school en CLB wordt via een beleidscontract vastgelegd. Over die samenwerkingsafspraken moet duidelijk gecommuniceerd worden naar alle actoren, zeker ook naar de leerkrachten van de school.

De pedagogische begeleidingsdiensten ondersteunen scholen en CLB's bij het uitbouwen van een zorgvisie/zorgbeleid.

Krijtlijn 5: De draaischijffunctie van het CLB en de samenwerking met de hulpverlening

Via de draaischijffunctie schakelt het CLB externe hulpverlening in wanneer meer gespecialiseerde hulp nodig is. Het CLB coördineert tussen het centrum, de school en de externe partners binnen de hulpverlening.

Om deze functie kwaliteitsvol te kunnen uitvoeren is er nood aan meer kennis en vaardigheden bij (startende) CLB-medewerkers over het zorg- en hulpverleningsnetwerk binnen de regio. Hiervoor zijn ook goede afspraken nodig.

Het is belangrijk dat de taak van het CLB duidelijk is afgelijnd. Het moet duidelijk zijn tot waar de taak van het CLB gaat en wanneer externe hulpverlening moet worden ingeschakeld.

Een gemeenschappelijke zorgdossier kan de informatiedoorstroom tussen school, CLB en hulpverlening optimaliseren. Bovendien moet de werking van de verschillende partijen complementair zijn. Overlap moet worden weggewerkt.

Krijtlijn 6: Verhouding vraag en aanbod: van samenwerking tot schaalvergroting

Op het vlak van interne leerlingenbegeleiding bouwen scholen de basiszorg verder uit en wordt ingezet op de competentieontwikkeling van zorgverantwoordelijken, leerlingenbegeleiders en leraren op vlak van leerlingenbegeleiding. Hiervoor is een kwaliteitsvol opleidings- en nascholingsaanbod nodig. Structurele samenwerkingsverbanden kunnen ook op het vlak van interne leerlingenbegeleiding tot meer efficiëntie leiden.

Op het vlak van externe leerlingenbegeleiding hoeven CLB's niet in alles gespecialiseerd te zijn, maar werken ze best onderling samen om bepaalde expertise te bieden om zo tegemoet te komen aan de noden en vragen van leerlingen, ouders en scholen. In functie van een efficiëntere organisatie van de

externe leerlingenbegeleiding is een meer structurele, ook netonafhankelijke, samenwerking tussen de CLB's van cruciaal belang.

Ook schaalvergroting biedt mogelijkheden voor een meer efficiënte organisatie van de CLB-sector. Men zal de structurele samenwerking of schaalvergroting bij de CLB's stimuleren.

Samen met de sector wordt verkend in welke mate men stappen kan zetten in de richting van meer netoverstijgende of netonafhankelijke CLB's. Hier zal een zorgvuldig evenwicht moeten worden gevonden, zonder de huidige sterktes te verliezen.

Krijtlijn 7: Verhouding preventieve en curatieve werking

Leerlingenbegeleiding richt zich zowel op preventieve als curatieve acties. Men wil de focus leggen op preventieve acties om zo de acties rond remediëring te beperken. Het is niet de bedoeling dat de school of het CLB therapie op zich nemen.

Men zal de invulling van het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg evalueren en de taken tussen verplegend en paramedisch personeel en artsen goed verdelen. Zo kan de meest zinvolle invulling worden gegeven. Een en ander dient ruimte te scheppen voor artsen om gedurende de consulten in te gaan op moeilijke situaties bij leerlingen en om de artsen meer te betrekken bij het multidisciplinair werken bij niet-PGZ dossiers. Ook is het de bedoeling om overlap weg te werken.

Inzake het bereiken van de gezondheidsdoelstellingen (en in het bijzonder degene die handelen over middelengebruik, voeding en beweging en suïcidepreventie) is de school een belangrijke setting. Naar aanloop van de gezondheidsconferentie die eind 2016 wordt gepland, zal bekeken worden hoe men dit verder kan vormgeven. Scholen en CLB's kunnen hiervoor een beroep doen op partnerorganisaties en onder andere het lokaal gezondheidsoverleg.

Krijtlijn 8: Informatie-uitwisseling en deontologie

In het belang van de leerling moet de juiste informatie voor de juiste partners of betrokkenen beschikbaar zijn. Indien nodig, moeten CLB's de ouders of de leerling overtuigen waarom het doorspelen van informatie belangrijk kan zijn.

De verschillende actoren in de leerlingenbegeleiding moeten op een efficiënte manier kunnen samenwerken, zonder de privacy maar ook het welzijn van de leerlingen uit het oog te verliezen. De deontologie van de leerlingenbegeleider neemt men mee in het kader van de competentieontwikkeling en professionalisering van de zorgverantwoordelijken en de CLB-teams.

Zowel school als CLB zullen duidelijker moeten communiceren naar cliënten over het verschil tussen ambts- en beroepsgeheim en wat dat concreet inhoudt, zodat leerlingen goed weten wat ze aan wie kunnen zeggen zonder het risico van een vertrouwensbreuk op te lopen. In samenwerking met de sector bekijkt men of en op welke manier de definitie van het beroepsgeheim adequaat kan worden ingevuld.

Een gemeenschappelijk zorgdossier wordt onderdeel van de draaischijffunctie van het CLB. Er komen decretale richtlijnen over de doorstroming van informatie over doorverwezen leerlingen van externe hulpverlening naar CLB's, maar ook van CLB's naar scholen.

Hierbij moet rekening gehouden worden met de privacywetgeving, de wet inzake patiëntenrechten, het decreet integrale jeugdhulp, het decreet rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp enzovoort. Hierbij neemt men ook de ontwikkeling van het CLB als multidisciplinair team voor het VAPH mee.

Krijtlijn 9: Kwaliteitszorg

Uit de review blijkt het belang van supervisie, intervisie en zelfevaluatie van zorgverantwoordelijken en CLB-medewerkers. Hieromtrent moeten een aantal maatregelen worden uitgewerkt.

Zo moeten leerlingenbegeleiders zowel in de scholen als in de CLB's voldoende opgeleid zijn om de taken kwaliteitsvol uit te voeren en om de effectiviteit van de begeleiding in kaart te kunnen brengen. In dit kader zal ook bekeken worden wat de rol van de inspectie kan zijn. Aangezien men het voeren van een zorgbeleid als erkenningsvoorwaarde voor scholen wil definiëren, zal de inspectie de naleving van deze bijkomende voorwaarde moeten meenemen in de schooldoorlichting. Samen met de inspectie zal ook bekeken worden of het haalbaar is om de doorlichtingen van scholen en CLB's samen te nemen.

Krijtlijn 10: Omkadering

De hervorming van de leerlingenbegeleiding moet een budgetneutrale operatie zijn. Het omkaderingssysteem moet eenvoudig en transparant zijn.

Er zal worden nagegaan of doordachte financiële incentives en de evolutie naar regelluwte kunnen bijdragen tot een verhoging van de kwaliteit, flexibiliteit, efficiëntie en effectiviteit, bijvoorbeeld door schaalvergroting en samenwerking tussen CLB's en externe partners te stimuleren.

In de conceptnota zullen het budgettair kader en de contouren voor een eenvoudig en transparant omkaderingssysteem worden opgenomen.

Verder traject naar een nieuw decreet leerlingenbegeleiding

Op dit ogenblik zijn de adviezen van de Vlor en de SAR WVG gegeven en worden ze verwerkt. De Commissie voor Onderwijs bezocht op 19 februari 2016 de centra van Gent en Leuven. De commissie besprak al het advies van de Vlor (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 701/1) en kreeg de presentatie van de resultaten van de audit en de review (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 667/1) en bespreekt vandaag de krijtlijnennota.

Er volgt nu een consultatie van verschillende actoren over de concretisering van de krachtlijnen. De administraties van Onderwijs en van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin overleggen over de gemeenschappelijke krijtlijnen. In een conceptnota zullen de krijtlijnen worden uitgewerkt. De ontwerpnota zou tegen het paasreces klaar zijn voor politiek overleg. De vertaling naar een decreet leerlingenbegeleiding start in het najaar 2016 en de inwerkingtreding van het decreet is voorzien voor 1 september 2018.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Jo De Ro

Jo De Ro vindt de voorliggende nota een belangrijk werkstuk, zowel wat de tekst zelf als het proces van totstandkoming en het verdere verloop betreft. De uitgangspunten – het recht van elke leerling op kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding en de centrale plaats van de leerling – zijn erg belangrijk. De vier

begeleidingsdomeinen zijn goed gekozen. De klemtoon op netoverstijgende en netonafhankelijke samenwerking sluit goed aan bij wat er op het terrein leeft.

Jo De Ro denkt dat de hele oefening zal staan of vallen met de tiende krijtlijn, de omkadering. Terecht heeft de minister gesteld dat een en ander budgetneutraal moet zijn. In het verdere proces moeten een betere en scherpere taakomschrijving en een betere samenwerking aan bod komen. Ook kan men bekijken waar in de Vlaamse Gemeenschap andere taken liggen die zich dicht situeren bij wat de CLB's doen. Die taken kunnen dan mogelijk met de bijhorende middelen aan de CLB's worden overgedragen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de JAC's, de CAW's, sociale diensten, Kind en Gezin enzovoort. Die kunnen partners zijn van de CLB's of men kan elkaar in de weg lopen. Niet alleen de taakstelling van de CLB's moet scherper worden gesteld, maar dit zou in het ganse veld moeten gebeuren. Op die manier kunnen dubbel werk en frustraties worden vermeden.

In een moeilijk dossier als radicalisering is de rondetafeltechniek een aan te bevelen techniek voor de begeleiding van jongeren. Het vermijdt dat men op verschillende plaatsen over dezelfde leerling spreekt zonder dat men dat van elkaar weet.

Jo De Ro geeft nog een aantal bekommernissen van zijn fractie mee met het oog op het verdere proces. Terecht heeft de minister recent een toelichting gegeven over 'Operatie Tarra' (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 659/1). In dat kader ging het over het verminderen van planlast en het vermijden van dubbelop vragen. Bij de CLB's leeft echter het gevoel dat men veel moeite moet doen om bepaalde informatie vlot te verkrijgen bij het ministerie. De CLB's moeten ofwel veel moeite doen om de informatie te verkrijgen ofwel beginnen ze zelf de informatie bij de scholen te verzamelen. Die zaken worden op het terrein aangevoeld als nodeloos werk.

De bekommernis om echt onafhankelijk te kunnen werken is gebleken tijdens de werkbezoeken aan de CLB's. Het gaat om een dubbele bekommernis. Enerzijds is er de verhouding met de school waarmee het CLB een contract heeft. Er worden een aantal netoverschrijdende inspanningen gedaan, om bijvoorbeeld op het vlak van studiekeuze samen te werken tussen vrije en gemeentelijke CLB's en CLB's van het GO! Sommige scholen laten echter uitdrukkelijk weten hieraan niet te willen meewerken. Soms gebeurt dat op eigen initiatief, soms op initiatief van de inrichtende macht. Anderzijds moeten CLB's onafhankelijk kunnen zijn ten opzichte van Brussel. Beide bekommernissen moeten zeer ernstig worden genomen. In de nota zijn alvast aanzetten aanwezig om de onafhankelijkheid te versterken. Ook in de decreetteksten zullen hiervoor garanties moeten worden ingeschreven.

Door meer samenwerking en een duidelijkere taakomschrijving van een CLB moet men er toe komen dat de CLB's binnen het bestaande personeelsbestand wat meer ruimte krijgen om zich te kunnen toespitsen op de echt problematische dossiers. Een dossierbehandelaar kan niet eindeloos veel dossiers tegelijk behandelen.

De werkbezoeken hebben een belangrijke insteek gegeven met betrekking tot de onderwijsloopbaanbegeleiding. Er werd letterlijk gesteld dat onderwijsloopbaanbegeleiding oneindig veel belangrijker is dan gelijk welke oriënterings- of peilingsproef. De spreker sluit zich hier volmondig bij aan.

Wat preventieve gezondheidszorg betreft, heeft Vlaanderen nog veel werk voor de boeg, zeker in scholen met veel kansarme kinderen. De situatie van een groter wordende groep kinderen is er de laatste jaren niet op vooruit gegaan. Het is belangrijk dat dit opgenomen wordt binnen de begeleidingsdomeinen en dat

men samenwerkt met andere sectoren. Uit het werkbezoek aan Leuven bleek bijvoorbeeld dat het CLB samenwerkt met de universitaire centra en het universitaire ziekenhuis. In meer landelijke gebieden kan men denken aan een samenwerking met lokale huisartsen.

Wat het psychosociaal functioneren van de leerlingen betreft, is er de vaststelling dat men vanuit Welzijn inzake suïcidepreventie langs de CLB's heeft gekeken. De spreker is ervan overtuigd dat de CLB's, zeker in de toekomst, veel dichterbij de kinderen kunnen staan dan om het even welke organisatie buiten het onderwijs.

Minister Crevits heeft al verschillende keren gewezen op de goede samenwerking die zij heeft met de minister van Welzijn. Niettemin zou men op het vlak van de ambtelijke samenwerking tussen die beleidsdomeinen nog een tandje kunnen bijsteken.

Jo De Ro besluit dat de voorliggende nota een goede stap is in een belangrijk proces. Hij suggereert om in het kader van dat proces nog een aantal mensen te horen en terreinbezoeken te doen aan scholen die een goede samenwerking hebben. Hij hoopt nog dat een aantal stereotypen met betrekking tot de CLB's kunnen worden doorbroken.

2.2. Tussenkoms van Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe is blij met de aandacht voor krijtlijn 8 met betrekking tot informatie-uitwisseling en deontologie. In de praktijk blijkt het niet altijd evident te zijn om de doorstroming van dossiers van leerlingen die van school veranderen tot een goed einde te brengen.

Het is een goede zaak dat de minister het beroeps- en ambtsgeheim heeft aangehaald. Dat leeft sterk bij de leerkrachten die zich op de eerste lijn bevinden. Ouders komen vaak met problemen naar de leerkrachten en moeten externe hulp invoepen. De leerkrachten weten echter niet goed wat ze wel en niet mogen doorgeven. Daardoor wordt soms onbewust informatie achtergehouden. Hierover zou er meer transparantie moeten komen.

De kwaliteitszorg is een van de belangrijkste krijtlijnen. Men stelt vast dat de samenwerking met de inspectie en de doorlichting zich vandaag vaak beperkt tot de samenwerkingsovereenkomst. Als de school zo'n samenwerkingsovereenkomst kan voorleggen en kan aantonen dat het decretaal voorziene overleg plaatsvindt, dan is dat veelal voldoende voor de inspectie. Men zou moeten bekijken hoe de inspectie in het kader van samenwerking meer kan worden betrokken.

Alles zal uiteindelijk staan en vallen met de omkadering, met het personeel en de middelen waarover men kan beschikken. De scholen volgen de kinderen meer en meer individueel op, wat een goede zaak is. Als er echter testen moeten worden afgenomen, duurt het vaak lang vooraleer het CLB tijd heeft om die testen af te nemen. Dat zorgt voor frustraties en tijdverlies voor de betrokken leerlingen en de leerkrachten.

De scholen hebben de laatste jaren een enorme evolutie doorgemaakt inzake preventieve gezondheidszorg en het psychosociaal functioneren. Vroeger werd er sterk cognitief gedacht bij het afnemen van testen en het opvolgen van de leerling. Vandaag testen de scholen meer op het psychosociaal functioneren, het welbevinden en de betrokkenheid van de leerlingen en dit vanaf de kleuterklas. Er worden daarmee goede resultaten behaald, maar men moet bekijken op welke manier het CLB hierbij nog een grotere rol kan spelen en hoe men een aantal zaken beter op elkaar kan afstemmen.

2.3. Tussenkomsst van Kathleen Krekels

Kathleen Krekels vindt dat de conceptnota goed de visie van de beoogde hervorming weergeeft. Het aanscherpen van de rollen en taken van alle actoren komt sterk naar voor.

De conceptnota geeft ook aan dat de leerlingenbegeleiding verloopt via een zorgcontinuüm. Hoe zullen de rollen en taken van alle schakels worden scherp gesteld tegen het kader van het zorgcontinuüm? Hoe zal men de actoren op elkaar afstemmen? Er is een vierde fase bijgekomen, met name het individueel curriculum. In welke mate zullen scholen worden verplicht om naar die fase over te gaan?

De conceptnota neemt de begeleiding en niet de zorg als invalshoek. Dit vertrekpunt is cruciaal om de grens te respecteren tussen onderwijstaken en welzijnstaken. Hoe zal men die grens bewaken?

De focus in de conceptnota ligt op het woord leerlingenbegeleiding. Het CLB en de pedagogische begeleidingsdiensten moeten door de school nauw betrokken worden om daar een zorgvisie op te ontwikkelen. In dat kader moeten zij zich goed bewust zijn van de visie, de cultuur en het pedagogische verhaal van de school. Hoe kunnen CLB's en PBD's nauw betrokken worden? Het is zo dat er verschillen kunnen zijn tussen de scholen inzake zorgbeleid, omwille van het feit dat het initiatief voor dat beleid bij de scholen zelf ligt. In een school die minder belang hecht aan een zorgvisie, zullen het CLB en de PBD's ook minder initiatieven op dat vlak ontwikkelen. Kan er een taak weggelegd zijn voor de ankerfiguren om de CLB's en PBD's meer te betrekken? Welke andere taken ziet de minister voor die ankerfiguren?

De minister heeft gesteld dat de erkenningsvoorwaarde een oplossing kan zijn om het uiteenlopende zorgbeleid van de scholen op elkaar af te stemmen. Dit is enkel mogelijk indien de inspectie daar een grotere rol kan opnemen. Men zou kunnen afspreken dat de inspectie het zorgbeleid altijd als vast item onder de loep neemt.

De conceptnota spreekt ook van een consultatieve zorgbegeleiding. In elke school zou er een zorgverantwoordelijke aanwezig moet zijn. In het basisonderwijs is dat vaak al het geval met de zorgcoördinator. In het secundair onderwijs wordt die rol vaak opgenomen door het CLB. Hoe ver kan de consultatieve zorgbegeleiding gaan? Heeft het CLB voldoende specialisten in dienst om bepaalde onderzoeken correct uit te voeren? Zijn er mogelijkheden om de specialisaties binnen het CLB verder uit te breiden?

De PBD's zouden de ontwikkeling tot professionele en lerende organisaties moeten begeleiden en de zorgvisie en het zorgbeleid verder op punt stellen. In de nota lijkt hun taak zich echter vooral op vorming toe te spitsen. Er wordt de PBD's ook een sterke makelaarsfunctie toebedeeld. Kan de minister hieraan een concrete invulling geven? Is die gericht op vorming of zal men meer ondersteuning aan de scholen bieden en de vorming in daden omzetten?

Het netoverschrijdend en netonafhankelijk werken zal een erg belangrijke oefening zijn. De PBD's en CLB's zouden moeten worden meegenomen in die visie. Kan de minister dit standpunt bijtreden?

Teneinde het CLB vlot toegankelijk te maken, spreekt de conceptnota van permanentiemomenten. De spreker vindt dit wat te vrijblijvend. Kan er geen structurele maatregel getroffen worden, bijvoorbeeld via een structurele organisatie van de werkuren?

Een voorwaarde voor een correcte zorgverlening is een correcte informatie-doorstroom. Tegelijk blijkt dat de richtlijnen rond het ambts- en beroepsgeheim onduidelijk zijn. Het beroepsgeheim blijkt een tweesnijdend zwaard te zijn. Enerzijds waarborgt het beroepsgeheim de vertrouwelijkheid van de dossiers, maar anderzijds kunnen leraren hun leerlingen niet maximaal ondersteunen als ze geen toegang hebben tot het dossier. Hoe wil de minister tegemoetkomen aan dit spanningsveld? Kan een gemeenschappelijk zorgdossier voor de school, het CLB en de welzijnsactoren soelaas bieden? Hoe zal de minister het principe 'need to know, not nice to know' maximaal proberen te waarborgen?

2.4. Tussenkomsst van Katrien Schryvers

Katrien Schryvers stelt dat problemen inzake geestelijke gezondheid en kansarmoede op school gemakkelijk kunnen worden gedetecteerd. Op school kunnen de meeste kinderen ook bereikt worden via een algemeen beleid. Ieder beleidsdomein moet daarin zijn rol spelen.

De spreker is opgetogen over krijtlijn 5, met name de draaischijffunctie van het CLB en de samenwerking met de hulpverlening. Uit de bespreking van de audit in de commissie bleek dat de mensen die actief zijn in de leerlingenbegeleiding vaak goed op de hoogte zijn van de welzijnsactoren die in de regio werkzaam zijn. Vaak hangt de samenwerking echter af van een individuele aanpak, van een begeleider of van een specifiek CLB. Een en ander is dus afhankelijk van de school waarin men school loopt of het CLB dat daarmee samenwerkt. Het is een goede zaak dat de minister stelt dat er geen verschil tussen de scholen mag zijn en dat er voor elk kind hetzelfde aanbod en dezelfde toeleiding moet zijn.

Vanuit het beleidsdomein Welzijn is men zich bewust van de gevolgen van een decreet integrale jeugdhulp voor de begeleiding binnen de scholen en voor de CLB's. Het CLB is de instantie waar de kinderen vaak het eerst terechtkomen met een probleem. Het is nodig om goed uit te klaren welke rol de leerlingenbegeleiding precies heeft en tot waar hun verantwoordelijkheid gaat. Men moet samen met alle betrokkenen de signalen opvangen en er samen voor zorgen dat de hulpverlening op de juiste manier kan verlopen. Men moet vermijden dat er op tal van domeinen signalen worden opgevangen, maar dat ze nergens ernstig genoeg worden bevonden om de handen in elkaar te slaan en hulp te bieden.

De spreker onderschrijft de stelling dat er voor de school een rol is weggelegd in het kader van het bereiken van de gezondheidsdoelstellingen. Het is een goede zaak dat hierrond gewerkt wordt in het kader van de gezondheidsconferentie.

In het verleden kwamen al diverse dossiers aan bod in het parlement, bijvoorbeeld de jonge mantelzorgers, waarin er sprake is van aanspreekpunten in de school. Kunnen dergelijke aanspreekpunten ook in dit kader worden opgenomen?

2.5. Tussenkomsst van Kathleen Helsen

Kathleen Helsen is goed vertrouwd met de werking van de CLB's omdat zij daar twaalf jaar beroepsmatig mee verbonden is geweest. Bovendien was zij in 1998-1999 betrokken bij de totstandkoming van het CLB-decreet. Tijdens het recente werkbezoek in Gent was de volksvertegenwoordiger aanwezig die destijds het dossier in het parlement getrokken heeft. Op basis van de verslagen kon hij aantonen dat de opmerkingen die destijds in het parlement werden gemaakt vandaag voor een stuk de knelpunten zijn van de leerlingenbegeleiding.

De spreker verwijst naar de talrijke adviezen, rapporten, de audit en studies over het onderwerp. Verder heeft zij in 2015 veel tijd geïnvesteerd in een dialoog met

het werkveld om een goed zicht te krijgen op de leerlingenbegeleiding vandaag, hoe de basis daar tegenaan kijkt en hoe die de toekomst ziet. Het is vanuit die achtergrond dat er een aantal opmerkingen worden geformuleerd.

De krijtlijnennota is een zeer goede aanzet om het dossier verder uit te werken. Belangrijk is dat het dossier niet louter vanuit onderwijs wordt bekeken, maar dat de betrokkenheid vanuit het welzijnsbeleid bij de CLB's voldoende groot is.

Een belangrijk vertrekpunt is dat men het kind en de jongere centraal plaatst, waarbij men uitgaat van de kracht van de jongere. Als samenleving verwacht men dat kinderen en jongeren opgroeien tot zelfstandige, kritische volwassenen die participeren aan de samenleving. Dat veronderstelt dat zij bepaalde competenties verwerven. Zij moeten de kans krijgen om maximaal te ontwikkelen op verschillende ontwikkelingsdomeinen. Het is van cruciaal belang om kinderen in hun ontwikkeling holistisch te benaderen, niet alleen met betrekking tot de domeinen waarop ze ontwikkelen maar ook met betrekking tot de context waarin ze opgroeien. Een kind valt niet op te splitsen in verschillende delen. Als men spreekt over leerlingenbegeleiding spreekt men op de eerste plaats van de school. Maar men kan een kind niet loskoppelen van de andere contexten waarin het functioneert. De manier waarop het kansen krijgt in het gezin, is van invloed op de kansen op school en vice versa. Ook binnen de vrijetijdssector krijgen de kinderen al dan niet kansen, hetgeen weer bepalend is voor hun ontwikkeling.

Als de overheid een ondersteunings- en hulpverleningsaanbod wil uitbouwen, is het cruciaal om te vertrekken van het gegeven dat alle ontwikkelingsdomeinen van een kind ertoe doen en dat alle contexten waarin kinderen opgroeien van invloed zijn op de ontwikkeling. In de verdere uitwerking van dit dossier moeten in dat kader sterke linken worden gelegd.

De vier domeinen die in de jaren negentig werden vastgelegd voor het functioneren van de CLB's, worden vandaag niet in vraag gesteld. Wel stelt men vast dat er geen gelijkgerichtheid is en dat er op het terrein verschillende accenten worden gelegd. Zo komen niet alle ontwikkelingsdomeinen even sterk in beeld binnen een schoolse context. Nochtans is het vanuit het oogpunt van de basiszorg en de preventie cruciaal dat die verschillende domeinen ook vanuit de schoolse context op een gelijkwaardige manier aan bod kunnen komen en opgevolgd worden.

Er zijn twee domeinen die bijzondere aandacht moeten krijgen. Vanuit de CLB's en de scholen is er weinig aandacht voor de morele ontwikkeling van kinderen, terwijl onze samenleving superdivers geworden is en waarden en normen cruciaal zijn. Vanuit de schoolse context moet worden nagedacht op welke manier daar meer aandacht aan kan worden besteed. De onderzoekers zijn van oordeel dat er hieromtrent in de school en de CLB's weinig professionaliteit is ontwikkeld.

Een tweede aandachtspunt heeft betrekking op de preventieve gezondheidszorg, met name de lichamelijke en de psychische ontwikkeling van kinderen. Bij de fusie van MST en PMS was het al de bedoeling om tot een integrale benadering van het kind te komen. Die doelstelling was goed maar nu moet ten gronde worden bekeken op welke eigentijdse manier de preventieve gezondheidszorg kan worden uitgebouwd. Vandaag gaat er teveel tijd naar consulten en is er te weinig tijd voor begeleiding en gerichte preventieve acties. Men komt er niet toe om aan de slag te gaan met de vergaarde informatie uit de consulten. De spreker hoopt dus dat de medische discipline volop haar rol zal kunnen spelen in het multidisciplinaire team, met het accent op een preventieve begeleiding.

Kathleen Helsen houdt een sterk pleidooi voor de uitbouw van een continuüm. De vraag naar een continuüm werd in 2004 al gesteld in het parlement en een

dergelijk continuüm werd reeds opgenomen in het regeerakkoord van 2009. Het is nu hoog tijd om vast te leggen wie welke rol speelt binnen het continuüm, zodat de taken en verantwoordelijkheden duidelijk worden. Vanuit de wetenschap zijn modellen ontwikkeld over hoe dat continuüm kan worden uitgebouwd.

In het M-decreet werd reeds een continuüm ontwikkeld. Een dergelijk continuüm moet niet enkel ontwikkeld worden voor de leerzorg, maar voor alle ontwikkelingsdomeinen waarop CLB's en scholen actief zijn. Men moet duidelijk omschrijven welk algemeen beleid een school moet voeren inzake basiszorg. Dat moet vertaald worden binnen de school zelf. De school moet een visie ontwikkelen op zorg, die tot stand komt in overleg met alle betrokkenen en die gedragen wordt door het volledige team. De visie moet worden vertaald in verdere stappen om de ontwikkeling van kinderen op de verschillende domeinen te versterken.

Het is belangrijk om te bepalen vanaf welk punt het CLB in beeld komt. Dat punt wordt bereikt als er zich bij een individuele leerling duidelijk problemen voordoen en de preventieve gezondheidszorg die door de school wordt aangeboden onvoldoende is. Dit moet duidelijk worden aangegeven op het continuüm. Ook is het van belang om aan het einde van het continuüm in beeld te brengen wanneer en naar welke instanties de CLB's kunnen doorverwijzen als curatieve hulp aan de orde is. Ook hier situeert zich een knelpunt om gelijkgericht te werken als er naast de CLB's geen instanties actief zijn op het terrein. Gelijkgericht werken kan enkel als elke partner in het verhaal zijn verantwoordelijkheid neemt en dit ook waarmaakt op het veld.

Op het terrein is de situatie vandaag echter zeer verschillend. Er zijn regio's waar veel welzijnsvoorzieningen aanwezig zijn als verwijzingsmogelijkheid voor de CLB's, maar er zijn ook regio's waar dat nauwelijks het geval is. Uit de conceptnota blijkt dat gedacht wordt aan een complementaire werking voor de CLB's bovenop de basiswerking. Dat is voor een stuk mogelijk, maar tegenover de complementaire werking moeten mankracht en middelen staan. Het is immers onmogelijk dat de CLB's bovenop de basiswerking met dezelfde mankracht een complementaire werking zouden uitbouwen.

In het kader van de integrale jeugdhulp hebben de CLB's een belangrijke opdracht die ze ook in de toekomst verder willen opnemen. Ze realiseren het onthaal, verhelderen en onderzoeken hulpvragen en bieden kortdurende begeleidingen aan. Zij leiden jongeren en ouders toe naar een aanwijsbaar netwerk van hulpaanbod. Het overlopen van het aanbod van welzijnsactoren en gerichte doorverwijzing vormen daarin de logische eerste stappen. De CLB's zijn op basis van hun eerste ervaringen binnen hun opdracht in het kader van de integrale jeugdhulp vragende partij om naast hun draaischijffunctie hun rol als probleemanalysator, indicatiesteller, toewijzer en regisseur op te nemen. Zij maken dit reeds jaren waar binnen de onderwijscontext en ervaren dat zij goed geplaatst zijn om dat ook in een welzijnscontext te doen.

Wat organisatie betreft, moet aan de leerlingen en ouders duidelijk worden gecommuniceerd bij wie ze terecht kunnen als er zich een probleem voordoet. Elke school moet op een vlotte manier toegang vinden tot het CLB. De schoolnabije werking moet het uitgangspunt zijn opdat zowel het personeel als de leerlingen het CLB als een bereikbare organisatie ervaren. De wijze waarop dit georganiseerd wordt, wordt bepaald door het CLB in overleg met de scholen. Daarbovenop moet het CLB vlot rechtstreeks toegankelijk zijn voor die leerlingen en ouders die niet via de school naar het CLB wensen te stappen. De onafhankelijkheid van de CLB's is in dat kader erg belangrijk. Vanuit het beleid moet worden bekeken hoe men dit nog meer dan vandaag kan waarmaken. Vandaag wordt de onafhankelijkheid van de CLB's nog onvoldoende ervaren door leerlingen en ouders.

Kathleen Helsen werpt de vraag op in welke mate de scholen een vrije keuze moeten kunnen maken in de samenwerking met een CLB. Het kan in dat opzicht interessant zijn om te kiezen voor regionale werkingen van CLB's. Een en ander moet wel praktisch georganiseerd kunnen worden. Als een CLB zich tot vele scholen moet richten met uiteenlopende werkingen en verschillende partners binnen de welzijnssector, dan wordt dit moeilijk.

Aan het kunnen leveren van een goede kwaliteit is schaalgrootte verbonden. Het is onmogelijk om met een klein team in te spelen op de verschillende domeinen en de expertise te leveren die op het continuüm van zorg mag verwacht worden van een CLB. Een grotere schaal is nodig om aan de noden van leerlingen tegemoet te komen.

Om een professionele werking te kunnen uitbouwen, is een multidisciplinaire werking een absolute meerwaarde. De sector vraagt om de huidige disciplines te behouden en te bekijken hoe een samenwerking met een kinderpsychiater mogelijk is.

De CLB's werken binnen een multidisciplinair team en dat vraagt veel tijd en overleg. Elke CLB-medewerker werkt samen met scholen, leerkrachten, zorgcoördinatoren, directies, leerlingen en ouders. CLB's werken ook samen met actoren binnen de gezondheidszorg en met welzijnsactoren en ook dat vraagt veel overlegtijd. Bovendien werken CLB's vaak ook samen om een professioneel aanbod te kunnen leveren.

In bepaalde regio's is de samenwerking vandaag reeds goed georganiseerd. Dat is ook absoluut nodig. Leerlingen bewegen immers meer dan ooit tussen scholen en netten. Samenwerking is ook nodig om de expertise te kunnen uitbouwen die scholen, leerlingen en ouders vragen. In andere regio's kan de samenwerking veel beter. Het is zeer belangrijk om naast de schaalgrootte te bekijken hoe men de samenwerkingen kan optimaliseren. Vanuit een grootstedelijke context wordt gesteld om dit niet alleen binnen de CLB's en tussen verschillende onderwijsnetten te bekijken, maar ook tussen de CLB's en de welzijnssector. Men stelt vast dat er zich op dit vlak een versnippering op het terrein voordoet. Er kunnen efficiëntiewinsten geboekt worden via samenwerkingen en eventueel fusies. Het werkveld zelf is vragende partij om hierin stappen vooruit te zetten, al zal dit geen gemakkelijke oefening zijn.

Inzake samenwerking is het positief dat de PBD's in de toekomst betrokken worden bij de contracten tussen scholen en CLB's. Een dergelijk samenwerkingsverband tussen drie partners moet een werkinstrument zijn dat wordt gedragen door het personeel in zijn totaliteit. De CLB's geven aan dat er ook wat dit betreft grote verschillen zijn tussen scholen. In sommige scholen zijn de contracten overlegd met de leerkrachten, maar in andere gevallen zijn de leerkrachten totaal niet op de hoogte van wat er is overeengekomen tussen het CLB en de schooldirectie. Daardoor verwachten leerkrachten soms zaken van een CLB die niet met de school zijn overeengekomen.

Vanuit het werkveld geeft men aan dat leerlingkenmerken vandaag veel crucialer zijn om de financiering van de CLB's te bepalen dan de onderwijsniveaus en de onderwijsvormen. Als men kijkt naar de leerlingen die vandaag nood hebben aan begeleiding, dan is die groep niet te koppelen aan een bepaalde onderwijsvorm. Met de evolutie van het M-decreet wordt vandaag voor de CLB's nog steeds een grote weging toegekend aan de leerlingen in het buitengewoon onderwijs, terwijl het de bedoeling is om in de toekomst zo veel mogelijk inclusief te werken. De werkopdracht voor het CLB vermindert niet als de leerling in het gewoon onderwijs blijft, maar de omkadering neemt wel af als de leerling niet meer in het

buitengewoon onderwijs zit. Dit voorbeeld toont aan dat de basis om de CLB's te financieren niet meer de juiste is.

Ook de densiteitsregel wordt sterk in vraag gesteld. Niet de afstand tussen scholen en CLB bepaalt de workload. Het werkveld vraagt de densiteitsregel kritisch te bekijken en om na te gaan of de CLB's niet op een andere manier kunnen worden gefinancierd, gebaseerd op de huidige werking, knelpunten en noden.

Inzake financiering moet zowel vanuit Welzijn als vanuit Onderwijs beter worden geanalyseerd wat de toekenning van een opdracht aan de CLB's betekent. De CLB's krijgen bijvoorbeeld middelen rond integrale jeugdhulp, maar er zijn ook veel activiteiten die tijd en aandacht vragen en die niet gefinancierd worden.

Als de scholen bijkomende opdrachten krijgen, worden daar meestal de nodige financiële middelen aan gekoppeld. Het beleid vergeet zich echter af te vragen of er ook consequenties zijn voor de CLB's. Daardoor missen ze de middelen voor bijkomende opdrachten. Een voorbeeld is de opvang van vluchtelingen. Voor de CLB's betekent dat extra activiteiten, maar in tegenstelling tot de scholen krijgen zij daarvoor geen extra middelen. Het zou in die zin goed zijn om vanuit het beleid een CLB-toets in te voeren.

De CLB's zijn ook vragende partij om in het kader van de waarborgregeling te bekijken of bepaalde personeelsleden in de ondersteuning van scholen kunnen worden toegewezen aan de CLB's. De orthopedagogen van het buitengewoon onderwijs kunnen bijvoorbeeld heel zinvol werk leveren binnen een CLB en ter ondersteuning van scholen.

Een belangrijk punt is verder dat de dienstverlening van de CLB's voor de gebruikers kosteloos blijft.

Tot slot is de professionalisering van het personeel cruciaal, zowel binnen de scholen als binnen de CLB's. In dat kader moet worden bekeken hoe men in de toekomst beter de link kan leggen tussen het werkveld en het wetenschappelijk onderzoek. Dit element komt nog niet aan bod in de krijtlijnennota.

3. Repliek van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* vindt dat er heel wat nuttige insteken werden gegeven waarmee men nu verder aan de slag kan. Er werden tal van vragen gesteld en opmerkingen gemaakt waarover eerst nog met de sector moet worden overlegd. Ook de Vlor vraagt naar een grondig overleg met de sector.

De minister wil wel al ingaan op de vraag of de PBD's netoverschrijdend zullen worden. Dit lijkt haar moeilijk omdat een pedagogisch project logischerwijze netgebonden is. Dat zal allicht ook zo blijven in de toekomst. De CLB's zijn voor de minister netgebonden zolang het gaat over het pedagogisch project. Maar dat ligt moeilijker als het bijvoorbeeld gaat over hun werk inzake integrale jeugdzorg. Bovendien zou het nuttig zijn dat CLB's netoverschrijdend gaan samenwerken. Dat betekent niet dat men volledig netonafhankelijk moet zijn. Men kan ook vanuit de eigenheid streven naar een betere samenwerking.

De minister steunt de initiatieven van CLB's waarbij leerlingen door de jaren heen gevolgd worden door dezelfde CLB-medewerker, ook als die binnen dezelfde regio of stad veranderen van school. Op die manier vermijdt men dat men oeverloos tijd verliest als kinderen van school veranderen.

Er werden een aantal suggesties gedaan met betrekking tot het beroepsgeheim en ambtsgeheim. Men kan een gemeenschappelijk zorgdossier plus maken, zorgen voor een goede professionalisering en weten wat 'nice to know' is en wat 'need to know' is. Dit zal van nabij worden opgevolgd.

Het is inderdaad een grote uitdaging om de oefening budgetneutraal te laten verlopen. Er zullen harde keuzes moeten worden gemaakt om extra zuurstof te bieden en om dichterbij het kind te gaan werken.

Wat de makelaarsfunctie betreft, verwijst de minister naar haar inleidende presentatie. Het is nodig om meer expertise op de klasvloer te brengen. De CLB's zijn te weinig bekend bij de ouders en leerlingen.

Er is een grote nood aan een betere samenwerking tussen onderwijs en welzijn. Er vonden reeds enkele gezamenlijke beleidsraden plaats. De gezamenlijke beleidsraden onderwijs en werk functioneren al zeer goed. Eenzelfde systematiek wil men nu hanteren voor de beleidsraden onderwijs en welzijn. De krijtlijnnnota werd in nauw overleg tussen Onderwijs en Welzijn opgemaakt. Ook de vervolgnota zal op die manier tot stand komen.

De minister besluit dat zij zeker geen onrust wil veroorzaken bij de CLB's. Zij apprecieert dat de parlementaire tussenkomsten ook geen revolutie prediken, maar wel aansturen op het versterken van de werking en het aanpakken van de pijnpunten. Blijkbaar bestaat er een vrij grote consensus om met deze krijtlijnnnota verder aan de slag te gaan. Uiteraard moet een aantal zaken wel nog worden verduidelijkt en moeten discussiepunten nog worden uitgeklaard.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Kathleen KREKELS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
gon	geïntegreerd onderwijs
ion	inclusief onderwijs
JAC	jongerenadviescentrum
MST	(historisch) medisch schooltoezicht (nieuwe naam = centrum voor leerlingenbegeleiding, CLB)
PBD	pedagogische begeleidingsdienst
PGZ	preventieve gezondheidszorg
PMS	(historisch) psycho-medisch-sociaal centrum (nieuwe naam = centrum voor leerlingenbegeleiding, CLB)
SAR	strategische adviesraad
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
Vlor	Vlaamse onderwijsraad
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin